

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.
Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 2 lei pentru odată dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Calamitate socială

(=) Scrisoarea, plină de jăluială neprefăcută, publicată într'unul din numerele precedente ale ziarului nostru Telegraful Român și adresată unuia dintre arhierii bisericii ortodoxe de către cincizeci de femei necăjite ale unui sat sălăjan, ne face să revenim asupra calamității sociale, produse de *alcoholism*, care formează în adevăr una din primejdiile cele mai amenințătoare pentru sănătatea și puterea de viață a poporului nostru.

Alături de celor 50 de femei din Sălaj, vor mai fi negreșit, în multe sate și orașe, zeci și sute de ființe, osândite să poarte acelaș jug, de care se tânguesc așa de amar sălăjenele nenorocite, când ne strigă: «Am petrecut o parte din viață tot cu ură și blăstem dela ai noștri soți bețivi;» — «în traiul nostru cu lacrimi, n'avem haznă (n'avem bucurie) de lume, pentru beția soților noștri»...

Dar, alcoholismul își cere jertfele nu numai în țara românească întreagă, ci — spre slaba noastră mângăere — în toate țările europene. Căci se bea pretutindeni, în mari cantități.

Pentru Ardeal mai avem — dacă nu scuză, — dar un fel de explicație a răspândirii băuturii în pătura țărănească. Este adevărat și știut îndeobște, că unul dintre foștii bărbați de stat maghiari, din trecutul nu prea depărtat, ministrul Coloman Tisza, neînduplecatul măcinător de naționalități, a voit să aducă o formidabilă lovitură, aplicată la temelile vieții neamului româ-

nesc din țările «coroanei sfântului Ștefan»; — și, în acest scop, de a ne stărpi rasa, a împănătoate satele românești cu mulțimea *cârciumelor*, unde comerțul cu alcool era dat pe mâna neamurilor lacome și străine de noi. Băutura, ușor de falsificat, avea să fie cumplitul aliat al stăpânirilor ungurești în lupta cerbicoasă cu țărânul român atât de sănătos și atât de încăpăținat. Patima beției avea să străbată adânc în rândurile acestui popor incult, deșteptând și desvoltând într'insul tot mai mult aplecarea spre băutura otrăvită.

Plănuirile cinice, ale vechilor noștri vrăjmași, au izbutit în parte. Familii și sate au slăbit în ale sănătății și ale bunelor moravuri, mulți frați de-ai noștri s'au instrăinat în obiceiuri și credințe...

*

Situația s'a schimbat. Acum ar fi vremea, să ne dăm bine seamă și să ne lămurim cât mai neîntârziat ce fel de căi prăpăstioase ni s'au croit odată și apoi, cumințiți în sfârșit, să facem calea întoarsă, ca să nu mai pierdem sute și mii de oameni ruinați pe urmele băuturilor alcoolice, în mare parte falsificate și astăzi.

Preoții, și ori cărui intelectual, i se deschide aici întins teren de activitate. Având și sprijinul organelor de stat, se vor putea alege mijloacele și măsurile potrivite pentru stărpirea, sau deocamdată să zicem domolirea, patimii ruinătoare de vieți trupești și sufletești.

Dar se găsec, comune, în care însuși păstorul sufleteș este alcoolic, că-

zând victimă acestei patimi și stăruind într'însa mai vârtos în urma obiceiului de a participa la serbările credincioșilor săi, cu ocazia deosebitelor acte creștinești, împreunate cu masă și băutură. În asemenea sate, poporul cu greu va putea să păsească pe drumul mântuitor al înfrânării. Mai marii bisericii își îndreptează atențiunea și asupra acelor păstori, încercând a le deștepta conștiința de preot amorițită și a-i face să revie la adevăr din rătăcirile lor momentane. De curând a fost scos cu totul din preoție unul care nu și-a putut înfrâna patima beției. Celce cunoaște pericolul unei patimi de care însuși a fost atins, poate să devie inimos luptător întru combaterea acelei patimi: n'are decât să *voiască*.

Când preotul muncește întru îmbunătățirea stărilor materiale și morale ale păstorilor săi, cu atât mai ales e dator să întreprindă tot ce-i stă în putință, pentru înlăturarea marelui calamități sociale a alcoholismului.

La conferențe preoțești, și la alte întruniri, se pot desvolta teme potrivite împrejurărilor locului primejdii, mai mult sau mai puțin, de năpasta de care vorbim. Se cere, la astfel de ocazii, ca preoții să poată raporta cu date precise despre situația parohiei lor din punct de vedere al alcoholismului, expunând în scris, an de an, măsurile luate pentru reducerea lui, progresul sau regresul constatat...

Sectari, cum sânt b. o. pocăiții, se laudă cu «superioritatea» învățăturii lor, care oprește băutura.

«Minune» d'a nu bea n'ar trebui să

FOIȘOARA

Se prăbușește un vis

(Sfârșit)

Nouă generații, nouă veacuri urmează după cele vechi. În biserica Sf. Sofia se să vârșesc neîntrerupt, cu mare pompă, săbătorile creștinești, și patriarhii și sfinții părinți se adună aici în săboară și fac legi bisericești. Trec aproape o mie de ani dela ridicarea bisericii mărețe. Iată sosește 29 Mai a. 1453.

Sultanul turcesc, cu nenumăratele-i cete de ostași, a luat cu asalt zidurile cetății. Nebuni de groază sute de bărbați, femei și copii își căută scăpare în hagia Sofia, lăsând totul pradă birutorului... învingătorul doar nu va îndrăzni să bătjocorească locul cel sfânt! În ceasul de nevoie, așa zicea o prorocie, se va coborâ din cer un inger al lui Dumnezeu ca să mântuiască biserica și cetatea.

Deodată se aud de pe dealurile din apropiere sunetele sălbatice ale mohamedanilor. Strigăte sfașietoare de groază răsună sub boltiturile bisericii, mame își stâng copiii la sânuri, consoți se îmbrățișează, sclavi de ga ere, cu mâinile încă în lanțuri, se ascund în umbra co-

lumnelor. Sacurile mohamedanilor lovesc cu sgomot de trăsnet asupra porților... sub lovituri sboară așchii din lemnul cel prețios... ici scârțae o ușă în încheieturi, dincolo alta a sărit din loc. Căci așa sună porunca profetului: să i răspândești învățăturile cu sabia și foc, — cea mai rușinoasă poruncă din câte a avut o religie vreodată. Amețiți de omorurile sângeroase de lângă ziduri, ienicerii năvălesc în biserică și cu săbiile lor strâmbe, scaldate în sânge cosesc secerișul lor după porunca profetului. Cete de oameni, cari nu se pot apăra, sânt legați cu lanțuri și scoși afară, ca dobitoacele. Și acum începe jaful... Mozaicul se sfarmă sub loviturile săbiilor și împunsăturile lăncilor, covoarele prețioase din altar se sfarțică, și comori nemăsurate de aur și argint se încarcă pe spatele cătărilor și al cămilelor. Intre urlete sălbatice se scoate din biserică chipul Celui răstignit... un muzulman cu barba neagră, plin de ură fanatică, îi apasă pe cununa de spini căciula sa de ianicear, și strigă: trufaș de biruință este întrecut de cuvintele de hula: «Acesta este Dumnezeu creștinilor!»

Sus, însă, la altarul principal, stă un episcop grec în odăjdiile de cap al bisericii. Făă nici o frică, cu voce înaltă și liniștită, ceteste el pentru creștini sfânta liturghie și le însuflă mângăiere în înfricoșata lor strămtorare. În sfâr-

șit rămâne singur singurel. Atunci prinde potirul de aur și păsește pe scară, sus la galerii. Abia acum îl observă turcii, și cu săbile scoase cu lăncile plecate, o ceată de ieniceri se ia după el... în clipa următoare are să cadă mort peste potirul său, pentru că scăpare nu este cu putință... păreții de piatră stau încremeniți împrejur. Dar, în clipa asta, de odată se deschide înaintea lui zidul suriu, episcopul intră prin el și poarta nu se mai vede turcii înmărmuresc de mirare, după aceea însă se aruncă asupra zidului cu lănci și săcuri. Zidul însă nu-l pot sparge și pietrele își bat joc de încordările zadarnice. Soldații se retrag cuprinși de spaimă, neștiind, ce să facă.

Jos, în naia bisericii, jaful și sgomotul erau la culme... un călăreț înaintea spre poarta principală pe un armăsar sforăitor... e însoțit de căpitani și pașe mohamedani. Se apropie însuși învingătorul Mohamed II, sultanul turcilor. Tânăr și trufaș, neînduplecat în vreprile sale, dar serios totodată. Pe jos trece peste plăcile de marmoră, pe cari cu o mie de ani mai înainte le atinse piciorul împăratului creștin Justinian. Cel dintâi lucru, ce-l vede, este un ianicear, care în nebunia lui, cu o săcură tăia în bucăți marmora padimentului. Mohamed se apropie de el și întrebă: «De ce?» — «Pentru credință!» fu răspunsul. Atunci sultanul lo

fie numai podoaba pocăitului, ci mai cu seamă podoaba ori cărui creștin cu prevedere pentru sine și pentru alții.

Partidul național întinzându-și organizațiile în vechiul regat, prin unirea sa cu partidul democrat, a făcut un pas însemnat pentru contopirea sufletească, despre care mereu se scrie și se vorbește.

La Clubul național din Calea Victoriei, membrii partidului s'au întrunit zilele acestea în număr de peste 500 persoane și au făcut ovațiuni prelungite dlor M. Cantacuzino, Iuliu Maniu, Gr. N. Filipescu, I. Lupăș și celorlalți fruntași ai partidului național din vechiul regat, din Ardeal și din Bănat.

Chestiuni școlare

Scoala română, fie de stat, fie confesională, se află azi, la noi în Ardeal, în stare nu tocmai de invidiat. Având doi stăpâni, — statul și biserica, — învățătorii nu prea știu la adică ai cui sânt?

Li se trimit ordine și îndrumări din ambele părți. (Cui anume? Red.) Preotul adeseori nu se mai poate orienta în aceste frământări.

Copiii de școală sătească cercetează slab prelegerile. O'ganele administrative — mai ales unde avem funcționari de altă naționalitate, — nu-și dau destul silința fie prin admonieri, fie prin pedepse, de a face pe părinți să-și trimită copiii regulat la școală. Urmarea e că învățământul suferă.

Creșterea religioasă de asemenea trebuie mai mult îngrijită. Copiii au să fie duși la sf. biserică de învățătorii lor, și au să învețe cântările bisericesti.

Mi se spun însă următoarele cazuri: Intr'o comună cu biserică și credincioși ortodocși români, fiind școală de stat sânt doi învățători greco-catolici (uniți), cari își țin de păcat (ca și episcopii lor?) să între în biserică ortodoxă. În altă comună sânt instituite ca învățătoare două surori cursiste. Intr'o comună mixtă (sași și români), sânt numite la școala de stat două unguroaice, cu care nici preotul nostru român nu se poate înțelege. Intr'un sat cu locuitori ortodocși români a fost trimis un sas ca învățător.

În unele locuri unii dintre învățători sânt numiți în comisiunile agrare pentru reforma agrară, încât și au uitat de școală și biserică. În alt loc preotul *romano-catolic* reușește să obțină câte una sau două săli de învățământ din edificiul școlii de stat, în care preotul catolic și-a aranjat o *capelă* și face pe *misionarul* în sat. (În această comună unii dintre sași au trecut, din supărare, la biserică romano-catolică).

Oare nu era mai bine ca aceste săli să se prefacă în *casă culturală*?

Și mai sânt alte neajunsuri, despre care vom vorbi la alt prilej. *E. Munteanu.*

Odată și acum

— Un institut de prozelitism —

Protopopul ortodox român și catichet în Beiuș, părintele *Petru E. Papp*, — învinuit din partea unor profesori greco-catolici din Beiuș ca răsvrător, care, prin confesionalismul său, strică armonia socială a orașului, — arată în ziarul *Beiușul* ce era odată acel centru cultural, și ce a ajuns astăzi, descoperind totodată pe unul dintre cei mai aprigi propagandiști ai papistașismului. Acesta este preotul greco-catolic *Gheorghe Voștinar* din Gașa, în părțile Aradului. Eată cum este descrisă în ziarul *Beiușul* din 10 I. c. propaganda amintită:

Părintele *Gheorghe Voștinar* face prozelitism de speța cea mai ordinară. Il săvârșește cu elevii dela liceul de băieți din Beiuș, subminându-i cinstea și demnitatea, și micșorând în mod simțitor curățenia sufletească a acestui institut, care se prezintă de-acum înainte de o *pepinieră pentru prozelitism greco-catolic*. Acest preot, neavând în Gașa decât puțini credincioși, așa de puțini de nu are pentru ei nici biserică, face turneu periculos prin satele ortodoxe de pe podgoria Aradului, îndemnând părinții cari au copii de școală, să *treacă la unire*, căci atunci li vor primi gratuit în internatele greco-catolice. La insistența lui, numai din Gașa avem 14 elevi ortodocși la liceul de băieți și 4 eleve la liceul de fete. Pe părinții elevilor *Teodor și Iosif Nai, Aurel Cioban, Pavel Iapa, Ioan Ișvan* și ai elevei *Silvia Dârlea* i-a succes să-i treacă la unire încă în vară, și pe câți-va i-a adus de servitori la internatele din Beiuș. Patru elevi, și anume *Teodor și Iosif Nai, Aurel Cioban și Ioan Ișvan*, cari anul trecut cercetau religia ortodoxă, în anii acesta deși n'au etate de 18 ani, i-a trecut și pe aceștia la religia gr. cat. cu învoirea sedrii orfanale din Arad, unde sânt doi referenți greco-catolici, *Solymosan și Turdean*, fără să aibă știre președintele sedrii orfanale *Marcovici*. Acum rămâne să-i treacă și pe ceilalți, câți mai sânt, ca opera sfintei sale să fie completă, și caută să-și întindă activitatea sa și asupra liceului de fete din Beiuș, pe care-l cercetează tot la trei luni, adunând fetele ortodoxe în jurul său, să le vorbească de unire. De aceea îndrăznim să înrebăm pe P. S. S. Episcopul dr. *Valeriu Frenț*, că are cunoștință despre prozelitismul de aici, și-l admite?...

Se agită Budapesta. De când Turcia a ieșit biruitoare în războiul său cu Grecia, maghiarii din Ungaria, — mai exact din Budapesta, — își fac iluzia că schimbându-se tratatul dela Sevres, se va putea modifica și tratatul de pace dela Trianon. Armatele maghiare au primit poruncă să fie «gata» căci se apropie momentul acțiunii... Și așa pacea va fi primejduită, — dacă cavalerii dela Budapesta n'ar purta anumite răciri în legătură cu *Mica Înțelegere*, care este deajuns de mare și tare ca să împedeze revizuirea tratatului dela Trianon și realizarea speranțelor de supremație asupraitoare.

vește cu sabia și culcă pe soldat la pământ. «Cânilor! nu v'ați săturat de pradă? Clădirile acestei cetăți sânt ale mele!» Dând cu piciorul la o parte pe soldatul omorât, sultanul se urcă pe amvonul creștinesc și, cu glas de tunet, biserică sfinte Sofii o predă ca proprietate Islamului.

Patru veacuri și jumătate sânt de când pe cupola bisericii Sf. Sofia, crucea este înlocuită prin o puternică semilună, și în toată seara răsună și acum de pe platforma minaretelor glasul chemătorului la rugăciune. Turcii au zidit lângă biserică patru minarete (turnulețe). Chemătorul la rugăciune poartă un turban alb, și mantie lungă undulătoare. Cătră toate cele patru regiuni ale cerului, el își îndreaptă glasul ca de metal, asupra Stambulului, dând un ecou în apropiere și în depărtare. «Dumnezeu e mare», se aud cuvintele lui. «În afară de Dumnezeu, nu este alt Dumnezeu, și Mohamed este profetul lui! Veniți, feriți-vă! Veniți și vă mântuiți! Dumnezeu este mare. Afară de Dumnezeu, nu este alt Dumnezeu!»

Acum soarele apune, sub orizont. Se aude un bubuit de tun. Pentru că este luna de post în timpul căreia, peste zi, mohamedanilor nu le este iertat nici să mănânce, nici să bea, nici să fumeze. Așa poruncește profetul în Coran,

care este sfânta Biblie a lor. Semnul acela le vestește, pentru astăzi, sfârșitul postului, și după ce asum dreptcredincioșii s'au întărit cu găluște de carne aboritoare, cu pudingă de orez, cu poame, mocca, cu ciubucul, își îndreaptă pașii cătră biserică cea veche a sfintei Sofii, după cum i se zice până astăzi. În jurul minaretelor luminează mii de lămpi și, printre turnuri, lumini flăcărătoare scriu nume sfinte pe întunecul nopții. Înăuntrul moșiei, însă de lanțuri lungi de cincizeci de metri atârână poliandre cu nenumărate lămpi de oleu și pe sfori întinse țepăn sânt așezate luminări dese, ca globurile dela mătâni. O mare de lumină se revarsă asupra padimentului din moșee. Pe table verz mari, atârârate la colonne, sânt scrise cu litere de aur numele lui Allah, a lui Mohamed și ale sfinților. Literele singure sânt înalte de câte nouă metri.

Padimentul este acoperit cu rogojini de paie, cine intră trebuie să și desculte încălțăminte, să-și spele mâinile și brațele. Turbane albe și verzi, și fesuri roșii cu ciucuri negri, se învrăstează unele cu altele. Toți evlavioșii se întorc cu fețele cătră Mecca. Deodată își ridică mâinile până în dreptul feții, întorc palmele înainte, și țin degetul cel mare la scoicile urechii. După aceea își pleacă corpul de sus înainte, și își înțepenesc mâinile cătră genunchi.

Convocare

la adunarea generală a *Reuniunii femellor române din Sibiu*, care se va ținea Duminecă în 31 Decembrie 1922, la ora 11 a. m. în sala de ședințe a Asociațiunii din str. Șaguna Nr. 6, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Cuvânt de deschidere.
2. Raportul comitetului pe anii de gestiune 1921 și 1922.
3. Revizuirea socotelilor și darea absolutului.
4. Stabilirea bugetului.
5. Alegerea a 5 membre în comitet.
6. Diverse propuneri.

On. membre și membri sânt rugați cu toată insistența a participa la această adunare generală, pentru a nu fi siliți să convocăm o a doua adunare.

Sibiu, la 15 Decembrie 1922.

Catinca A. Bârseanu *Tr. E. Georgescu*
prezidentă secretar

Știrile zilei

Personal. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* s'a reîntors din București, Duminecă, la reședința Sa în Sibiu.

Reforma învățământului secundar. Comisiunea pentru reforma învățământului secundar își continuă lucrările la Casa Școalelor. În ultimele ședințe s'a discutat chestiunea predării instrucției civice și s'a propus să formeze un studiu aparte din cursul de istorie. În ce privește învățământul limbilor clasice și moderne, comisiunea a hotărât obligativitatea limbii latine. Pentru cursul limbilor moderne s'a admis limba franceză, engleză, italiană și germană, cu facultatea ca elevul să aleagă și apoi să studieze obligator una dintre aceste limbi. Chestiunea recrutării personalului didactic a provocat vii discuțiuni.

La Sorbona. Dl profesor N. Iorga va pleca în 27 Decembrie la Paris spre a-și ținea prelegerile la Sorbona.

Decorat. Diaconul D. Antal, directorul regionalei Sibiu a societății orfanilor de război, a fost decorat cu Coroana României în gradul de cavalier.

O publicațiune folositoare. A apărut cartea: *Cazane și mașini cu aburi*, scrisă de dl *Silviu Crăciunaș*, inginer, și tipărită la institutul de arte grafice «Dacia Traiană» în Sibiu. — Volumul, de 150 pagini, răspunde unei trebuințe multe simțite a mecanicilor și-a proprietarilor de mașini cu aburi; — dar poate fi citit de toți cei ce se interesează de industrie și de cultura tehnică și doresc în același timp să sprijinească tinera noastră literatură tehnică. Prețul volumului este 30 Lei. De vânzare se găsește în Librăria Arhidiecezană în Sibiu și în alte librării.

Pe urmă cad în genunchi și ating pământul cu fruntea. «Rugăciunea este cheia Raiului» zice Coranul, și fiecare parte din rugăciune, cere o anumită poziție a corpului.

Pe un amvon stă un preot. Vocea lui limpede, cântătoare, întrerupe tăcerea sărbătorească. Căvântul din urmă i se stinge pe buze, răsună însă lung timp în boltitura întunecoasă a cupolei și futură ca un duh neliniștit între statuetele Cheruvimilor.

Turcii însă nu se mai simțesc bine în acest sfânt lăcaș al lor. Timpul, ca să-și dea seamă, va sosi odată și pentru cuceritorii sfetei Sofii, și tot mai mulți locuitori din Stambul își fac mormintele afară în cimiteruri dinaintea zidurilor cetății, și își trec morții la Skutari, ca să se poată odihni în umbra cipresilor aziatici. Și grecii cred și astăzi ca, în ziua, în care *Hagia Sofia* va cădea iară în mâna creștinilor, episcopul cu potirul în mână, iară va ieși afară și liniștit și plin de demnitate, va coborâ scările va trece prin biserică, va pași înaintea altarului principal, va ceti liturgia mai departe, tocmai dela locul, unde l-au împedecat turcii cu patrusuteșaptezeci de ani mai înainte.

N. Petra-Petrescu

Societatea de lectură Andrei Șaguna a elevilor școlii normale din Sibiu va ține în memoria patronului ei Duminecă, 11/24 Dec. 1922 în sala mare a prefecturii județului Sibiu o **Ședință festivă**. Program: 1. Cuvânt de deschidere de Petru Flințiu, cl. VIII, vicepreședintele societății. 2. Lvovschi: Imnul Heruvimilor (pe o melodie veche grecească) pentru cor mixt. 3. Grig. Alexandrescu: Rugăciune, poezie recitată de Viorica Stroia cl. VIII. 4. G. Musicescu: Concertul I pentru cor mixt. (Partea I: Cine se va suflă în muntele Domnului? Partea II: Doamne, buzele mele vei deschide. Partea III: Arată mi mie, Doamne, calea pe care să merg). 5. Renașterea socială prin școală, disertație de Constantin Dumitrescu cl. VIII. 6. Oct. Goga: Isus pe valuri, poezie recitată de Eugen Alexandrescu cl. VIII. 7. T. Popovici: Florile dalbe, trei colinde populare pentru cor mixt. Corul va fi condus de prof. T. Popovici. Inceputul la ora 5 d. a. precis. Intrarea este liberă. Dăruiri în bani în scopul sporirii bibliotecii și repertoriului coral al societății se primesc cu mulțămintă.

Taxe școlare. Ministerul instrucțiunii publice a trimis o circulară către toate direcțiunile școlilor din țară, prin care atrage atențiunea asupra modului în care comitetele școlare trebuie să procedeze la fixarea taxelor școlare. Aceste taxe nu vor depăși nici într'un caz cifrele fixate de ministerul instrucțiunii. Comitetele școlare vor determina sumele acestor taxe în raport cu nevoile reale ale școlilor, și vor căuta ca ele să nu atingă cifrele stabilite de minister, decât în cazuri excepționale. Pentru așa zisele clase bugetare, comitetele vor fixa taxele proporțional cu capacitatea de plată a școlărilor, evitându-se impunerile exagerate. Prin aceeași circulară se stabilesc dispozițiuni relative la scutirea de taxe. Se vor acorda scutiri pentru copiii de funcționari săraci, pentru orfanii de război și pentru elevii copii de invalizi. Se va căuta ca scutirile de taxe să se acorde tuturor elevilor merituosi.

Centenarul lui Pasteur. La 27 Decembrie 1922 se împlinesc 100 ani dela nașterea genialului Pasteur. Pretutindeni lumea culturală a luat inițiativa de a sărbători numele acestui mare binefăcător al omenirii. Sub patronajul domnului ministru al instrucțiunii publice, prof. Dr. C. Angelescu, facultatea de științe și societatea română de științe din București vor sărbători împreună cu societatea de chimie din România centenarul nașterii marelui Pasteur printr'o ședință festivă în aula Fundației Regelui Carol, la 27 Decembrie a. c. ora 9 seara, sub presidențiua dlui prof. Dr. G. Marinescu, delegatul Academiei Române.

Loturi de case. «Monitorul Oficial» publică regulamentul pentru punerea în aplicare a legii prin care se autorizează comunele urbane să vândă loturi de case invalizilor, văduvelor cu orfani din război, funcționarilor de stat, județ și comună, precum și tuturor demobilizaților, plătibile în rate.

Publicațiune. În interesul circulației se invită toți proprietarii și îngrijitorii de case a presăra trotuarul înaintea imobilului lor cu năsip, cenușă sau făină de ferestru, știind că în caz contrar se vor pedepsi conform statutelor orașului referitoare la ordinea publică. *Prefectura poliției orașului Sibiu.*

Nu s'invățatori. Ziarul *Isvestia* arată că școlile rusești trec printr'o criză îngrijitoare. Numărul învățătorilor și institutorilor la 1 Ianuar 1921 era de 936 000. Astăzi însă numărul lor nu trece peste 200 000.

A răspuns. Ziarul *Tribuna* din Roma arată că un mediu italian a chestionat spiritul soldatului necunoscut. Spiritul a răspuns că îl cheamă Mario Figio, locotenent în reg. 32 infanterie, ucis la 24 ani în luptele pe Cars de o schijă de obuz pe cota 108. Mama locotenentului, întrebată la domiciliul ei dela Perugia, a confirmat aceste indicațiuni. Rămâne de stabilit dacă mediul a avut sau nu cunoștință de existența aceluși ofițer.

Înapoi în patrie. Vapoarele italiene «Giuseppe-Verdi» și «Conte-Rosso», plecate din porturile italiene cu emigrați pentru America, au desfășurat cea mai mare iuțea pentru a ajunge la New-York unul înaintea celuilalt. Dar au sosit în aceeași zi, și cum numărul emigraților ce puteau fi primiți s'a complectat, vapoarele vor trebui să readucă în patrie pe cei rămași cari nu vor fi autorizați să debarce în Statele-Unite decât după 30 Iunie anul viitor 1923.

Recunoștință. Adânc întristată familie a părintelui Dr. Vasile Lucaci, neputând mulțumi fiecăruia în parte, exprimă pe această cale recunoștință tuturor aceluia cari și-au adus aminte să dea cinstea din urmă rămășițelor pământești și memoriei neuitatului și iubitului lor tată.

Dispar gazetele românești. În loc să sporească organele noastre de publicitate, numărul lor scade mereu. Ziarul *Bănatul Românesc* apăruse, — din zilnic ce era mai înainte, — ca foaie săptămânală. Din cauza greutăților materiale, acum își anunță dispariția. Câte ziare mai avem în Bănăt?

Manifestații studențești s'au făcut în Cernăuț împotriva reprezentațiilor trupei germane dela Teatrul național de acolo.

Filme de recomandat. Muzeul igienic italian a pus în vânzare o serie de filme pentru propaganda regulilor de sănătate publică. În unele filme se arată binefacerea școlii în aerul liber. Altele înfățișează primejdiile boalelor molipsitoare și pustuirile produse de microbii lor.

Lipsa de notari comunali în Ardeal. Primim: În Ardeal se simte mare lipsă de notari la sate, fapt care trebuie să îngrijoreze mult pe factorii competenți în administrația nouă, căci fără notari buni nu se poate face administrația. Lipsa de notari la sate s'a produs prin împrejurarea, că unii dintre ei, mai calificați și mai cu experiență, au ajuns, în lipsă de elemente cu pregătiri juridice, prim-pretori, pretori, notari sau prim-notari la orașe și județ; alții au trecut la administrația financiară sau la alte posturi în orașe. Succesșentă nu am avut, căci tinerii înrolați, în timpul războiului în armată, nu aveau timp să-și termine studiile. Așa am ajuns în situația neplăcută, că nu avem la sate secretari români pregătiți. Și nu e bine așa; căci, în lipsa românilor, sânt puși în multe locuri vacante, notari de altă naționalitate, bătrâni și necunosători de limba statului. Mi s'a tânguit un prefect, că în județul său a avut 14 posturi de notari vacante, și la acestea s'au prezentat 18 inși, și între acești 18 a fost unul singur român. Trebuie deci să ne îngrijoreze această stare, cu atât mai mult, cu cât noua lege și reforma administrativă cere notari la sate, bine calificați, patrioți și buni funcționari. De aceea cursurile de notari, care mai funcționează, ar trebui să aibă în viitor, auditori români de ajuns.

E. M.

Cine încurajează construcțiile de clădiri, încurajează toate meseriile și artele. De nouă clădiri se bucură: inginerii cari fac planurile, zidarii, dulgherii, lăcătușii, geamgii, zugravii, fabricanții de mobile și de parchete, lustragii etc. cari toți au de lucru, când se clădește ceva în stil mare. O construcție, la care sânt angajați atâți măestri și artiști, ia uneori proporții de eveniment social și artistic. Și mai mult se întâmplă aceasta, când construcția nu e orce clădire de rând, ci e menită să fie *palat* cultural, cu muzeu și bibliotecă, casă națională, teatru, sau așa ceva. Atunci trebuie gust și pricepere neasemănat mai mare, ca la obișnuitele clădiri.

«Asociațiunea» vrea să încurajeze construcțiile publice în mai multe orașe ale țării, edificând sau adaptând case naționale cu muzee și biblioteci publice, din veniturile mării ei întreprinderi culturale, care este *loteria* ei. De aceea e datorită fiecărui cetățean român să facă posibile aceste construcții și manifestații ale artei, cumpărând bilete dela loteria Asociațiunii. Biletul costă 20 Lei și se capătă la toate băncile, primăriile comunale direcțiunile școlare, administrațiile de plasă etc.

So ietatea clericilor «Ioan Popasu» din Caransebeș a ținut în ziua de Sf. Andrei a. c. o ședință festivă comemorativă, întru cinstea și prea mărirea răposatului arhiepiscop și mitropolit *Andrei Șaguna*. Corul a cântat mai multe piese, s'au recitat poezii și s'a citit o disertație despre viața și activitatea lui Șaguna. A participat public numeros și ales.

Compoziții muzicale pentru cor publicate de curând de prof. T. Popovici, Sibiu str. Regina Mar a 7: «Câți în Hristos», «Hristos a înviat» pentru cor mixt și de bărbați partituri à 1 leu, «Nașterea ta, Hristoase», pentru cor de bărbați à 2 lei, «Florile dalbe» (trei colinde populare) pentru cor mixt à 3 lei, «Cântec de leagăn», (popular) pentru solo de sopran și cor mixt à 3 lei, «Doina lui Moșoiu» pentru cor mixt à 1 leu, «Liturgia» pentru 3 voci egale (18 pagini) à 10 lei, «Cântece naționale» pentru 2 voci à 8 lei. Prețul (dimpună cu 2—6 lei ca spese de transport) se va trimite înainte.

Mulțămintă publică

La ședința publică a societății de lectură «Andrei Șaguna» a elevilor seminarului arhiepiscopan teologic «Andreian» ortodox român, ținută la 27 Noemvrie (10 Decembrie) a. c. întru amintirea memoriei marelui arhieru Andrei, au binevoit a contribui pentru augmentarea bibliotecii societății:

I. P. S. Sa Dr. N. Bălan, arhiepiscop și mitropolit 100 lei. D. Papp, general 50 lei. Al. Hodoș (I. Gorun), publicist 100 lei și 4 cărți, N. C. Mărculescu, dir. la banca națională 100 lei; A. Boiu, prefect, R. Bucșa, paroh și I. Stanciu, com. câte 50 lei; D. Coltofeanu, ases. cons., I. Preda, dir. la «Dacia Traiană» și E. Cristea, not. public, câte 40 lei; Societatea de lectură a școlii normale, C. Popa, subrezvizor, I. Stefla, blănar și L. Crăciunescu, stud. lic., câte 30 lei; E. Măgean, librar 24 lei; M. Voileanu, ases. cons., L. Triteanu, ases. cons., I. A. de Preda, fiscal consistorial, Victor Fincu, ases. cons., D. Câmpian, arhivar consistorial, V. Nistor, secretar cons., I. Eleuță, prof. sem., N. Colan, prof. sem., Dr. V. Bologa, dir. lic. de fete, Dr. V. Stan, dir. școlii normale, Dr. N. Regman, E. Todoran, T. Popovici, A. Popoviciu și V. Oariu, profesori la școala normală, G. Maior, catihet la școala norm., Dr. I. Bunea, dir. liceului «Gheorghe Lazăr» și I. Isacu, V. Cosma, T. Cucuian, profesori, P. Morușca, dir. intern. arhiepiscopan, P. Marcu, exactor la consistor, I. Grovu, econom seminarial, Dr. Ilie Beu, Dr. Iancu, Dr. Liviu Ionașiu, medici, Dr. Lucian Borcea Dr. Ioan Fruma, Dr. N. Petra advocați, Nicolae Băilă artist dramatic, D. Antal directorul ocr. of. de război, I. Pop farmacist, major Boleta, locot. Comșa, A. Popescu com. Gh. Virca plut. maj., Frâncu funcț. I. Vlad funcț. cons., A. Borcea, N. Fleschin, N. Brândușan, I. Preda, P. Feldiorean, Inv. școlii de aplicație (școala norm.) și M. P. C. L. câte 20 de lei; Dr. G. Preda dir. osp. de alienați, D. Comșa prof., P. Andreescu prof., căp. Jiteanu, căpitan Hurbeanu, I. Trifa dir. orf., L. Muntean catihet, N. Jourca secr. pref., R. Simu secr. «Asociațiunii», locot. I. Berghia, M. Iosif inv., G. Poponea cond. tip. arhid., I. Todoran funcț., D. Axente tip., N. Tălmăcianu zugrav, A. Bănu, I. Rebeș, I. Iliu, A. Sfetea, N. Stanciu, N. Popa, I. Măcelaru, Gh. Bărbat, Gh. Hedu, M. Băncilă, N. Muntean, Gh. Moldovan, I. Dragomir, N. Victoria, N. N., N. N., și X. Y., câte 10 lei, N. Botezan și N. N. câte 7 lei, N. Maior 6 lei, I. Marcu cond. libr. arh., subl. M. Iarie, I. Dopp inv., I. Pinciu tip., G. Denghel, N. Hedu, M. Platoș, M. Demian, M. Smigelschi, N. Vornica, N. Păuceanu, N. Motronea, F. Boitoș, N. Solomon, N. Roșca și N. N. câte 5 lei, și N. N. 2 lei, — pentru cari oferte marimonioase societatea își exprimă adânc simțita mulțămintă. Sibiu, 2/15 Decembrie 1922.

Șofron Vlad
vice-preș.

Pavel Alisie
cassier

Intreprindere folositoare

— O societate creștinească și națională —

Societatea «Crucea» din București (Calea Moșilor 161) s'a înființat în scopul de a produce tot felul de obiecte bisericesti și a desface produsele mănăstirești. Această societate, întemeiată din inițiativă particulară, adresează acum protoiereilor din țară următoarele cuvinte:

Prea cucernice părinte protoereu,

În interesul bisericii și al servitorilor altarului, o mână de preoți și de buni creștini ne-am constituit, încă în anul trecut, într'o societate anonimă denumită «Crucea», cu sediul în București. Scopul societății este de deoparte cultural, pe dealtă parte economic. Cultural, pentru a putea reinvia vechea artă bisericescă, în confecționarea a tot felul de obiecte bisericesti ca: clopote din cea mai bună materie; argintărie bisericescă după modelele găsite prin muzee, vestminte bisericesti etc. precum și luminări din ceară curată.

Economic, pentru a lua comerțul acesta de obiecte bisericesti din mâna străinilor de legea noastră și a l face noi înșine, făcând din veniturile ce produce această operație, fonduri necesare pentru propagandă religioasă împotriva tuturor sectelor ce ne atacă biserica; fonduri pentru ajutorarea bisericilor sărace și ruinăte, precum și capitalul necesar de a ne permite vânzarea acestor obiecte religioase pe credite cu termeni lungi, epitropiilor nevoiașe.

Pentru ajungerea acestor frumoase scopuri am stabilit un program de activitate, pentru realizarea căruia facem apel călduros la toți frații preoți. Cele mai importante puncte din programul nostru sânt următoarele:

1. Facerea unei construcții pentru care am și cumpărat terenul necesar; construcție, în care să concentrăm toate atelierelor noastre; ca: atelierul de fabricat luminări cu o capacitate de producție zilnică de cel puțin 1000 kgr., atelierul de fabricat clopote, atelierul de confecționat argintăria bisericească, atelierul de pictură bisericească, atelierul de croitorie etc., cu locuințe pentru lucrători și ucenici. Construcția a și început să se lucreze.

2. Facerea unei construcții pentru *Căminul preoțesc* în centrul capitalei, pentru care am și ales locul necesar, unde orce preot din țara românească să poată găsi un adăpost sigur, ieftin și curat, când nevoile îl aduc la București, să poată găsi o mâncare curată, bună, ieftină și bine preparată; să poată găsi o distracție compatibilă cu sine, un cinematograf numai cu filme religioase și moralizatoare; să poată găsi o bibliotecă completă pentru citit; un loc de întâlnire a preotului din Maramurăș cu cel din Bazargic, sau cel din Timișoara cu cel din fundul Basarabiei, unde în mod familiar să-și împărtășească unul altuia păsurile, să-și schimbe părerile, să-și ciocnească ideile, să urzească planuri bune etc.

3. Facerea unei construcții pentru o școală model, ai cărei profesori și conducători să fie numai preoți; precum și facerea unei construcții pentru un internat model, în care să creștem copiii preoților veniți în București pentru școală.

Pentru toate acestea trebuie bani, și lucrul n'ar fi atât de greu, dacă fiecare dintre preoți s'ar interesa de această societate. În țara noastră sânt peste 7000 de preoți, și 7000 de dascăli bisericești; așa că dacă numai aceștia ar subscrie în această societate și numai câte două acțiuni, adică 460 de Lei de fiecare persoană, în total 14000 persoane ar acoperi un capital de Lei 6500000; și dacă preotul s'ar interesa mai de aproape, s'ar mai putea subscrie încă pe atâta dela diferiți enoriași, adică s'ar putea strânge un capital dela 13—14.000.000 Lei.

Ce nu s'ar putea face cu acest capital? Și, nu fără să nu producă nimica, să producă un dividend de cel puțin 10% anual, după deducerea tuturor cheltuielilor.

Așa fiind, vă rugăm, prea cucernice părinte, să binevoiți a primi 5 carnete pentru plasare de acțiuni, pe care la rândul P. C. V. să le distribuiți preoților din județ, ca și ei la rândul lor să stăruie pentru subscrieri, în interesul corpului nostru preoțesc.

Tot ce se va încasa din aceste subscrieri se vor aduna de P. C. V., și înainta societății «Crucea».

Nr. 559/1922

(216) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de cl. III Stoiceni, protopresbiteratul Cetatea de peatră se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Venitele parohului sânt cele statorite în coala B. și curții, cu grădină, în natură apoi lemne de încălzit.

Reflectanții sânt poftiți a și trimite cererile de concurs cu documentele necesare în termenul fixat acestui oficiu protopresbiterat ortodox în Lăpușul-Unguresc, și cu observarea prescrierilor regulamentare se pot prezenta în comună pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Lăpușul-unguresc, la 7/20 XI — 1922. Oficiul protopresbiterat ort. rom. al tractului «Cetatea de peatră», în înțelegere cu comitetul parohial.

Zaharie Manu
protopop.

Nr. 462/1922

(217) 3—3

Concurs

În conformitate cu ordinul Ven. Consistor diecezan Nr. 3280/1922 se publică concurs pentru întregirea parohiei Răstoșița, (Răstoșnea) de cl. a III-a, din protopresbiteratul Re-

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

ghinului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Beneficiile împreunate cu acest post sânt toate venitele statorite în ședința comitetului parohial dela 26 Noemvrie 1922 și salariul dela stat conform calificațiunii și anilor de serviciu a alesului paroh.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh vor înainta, în termenul deschis, cererile lor la subsemnatul oficiu protopopesc, iar pentru a se face cunoscuți poporului se vor prezenta, după prealabila încredințare a oficiului protopopesc la biserică într-o Duminică ori sârbătoare spre a cânta, predica, eventual a liturghisi.

Reghin, 27 Noemvrie 1922.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Reghin în înțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Duma
protopop

A apărut:

Calendarul Bunului Creștin pe anul 1923

Este cel mai bun calendar

Cuprinde materie foarte bogată: culturală și literară, cu articole de învâțătură și petrecere, și cu numeroase icoane, și adevă:

Afară de chipurile MM. LL. Regelui și Reginei (care se pot așeza și în cadre sau rame), mai multe chipuri frumoase dela încoronarea în Alba-Iulia, precum și Coroana de oțel a Regelui și Coroana de aur a Reginei noastre; apoi icoanele: Principilor moștenitori români Carol și Elena, a lui Șaguna și Avram Iancu, ș. a. ș. a.

Din materialul Calendarului amintim următoarele: Despre încoronarea din 1922. Sfințirea bisericii încoronării la Alba-Iulia. Regele și Regina tuturor românilor. Eroul Avram Iancu. Marele dascăl Gheorghe Lazar. Andrei Șaguna și gimnaziul din Brad. Despre biserica românească. Uriașul, o povestire cu tâlc. Versuri alese. Puricele și musca, poveste. Istorie și snoave cu haz, povățuiri, glume și altele. — Târguri și anunțuri de tot felul.

Calendarul Bunului Creștin se vinde la Librăria Arhidiecezană în Sibiu, și în alte librării. Costă 10 lei, fără șematism, și 15 lei cu șematismul Arhidiecezei de Alba-Iulia și Sibiu.

La Librăria Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dni Ioan Mețianu, arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaș,

profesor universitar și membru al Acad. române

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

Catalogul

cărților și imprimatelor (blanchetelor) din editura și depozitul

Librăriei arhidiecezane

cuprinzând un număr foarte considerabil de cărți bune și folositoare, grupate în XXV de titluri, precum și specificarea de blanchete în afaceri bisericești, școlare și epitropești pentru oficiile protopresbiterale și parohiale, asemenea și pentru direcțiunile liceelor și școlilor primare, a apărut și s'a trimis tuturor oficiilor protopresbiterale.

Se mai află în depozit portretele MM. LL. regele Ferdinand I și regina Maria, a arhiepiscopului-mitropolit Andrei baron de Șaguna, Miron Romanul și Ioan Mețianu, și a marelui mecenat Emanuil Gozdu, precum și diferite icoane.

Se pot comanda la Librăria arhidiecezană și odoare și odăjdii bisericești, cu prețurile cele mai reduse.

Se publică separat broșurile dela 62 «Bibliotecă» ce se află în depozit.

Comandele se execută mai avantajos prim rambursare.

Se primesc comenzi și pentru cărți cari nu se cuprind în catalog, procurându-se cu posibilă grabire.

Librăria primește comenzi și pentru procurarea de sigile și stampile.

Prețul catalogului: 2 lei, ear porto postal 50 bani.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare

Cuvântări bisericești

de arhimandritul Ilarion Mircea, egumenul sfintei mănăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminicile din Paresimi, 9 Duminici după Rosalii și la unele sârbători de peste an. Prețul 14 Lei.

La Librăria Arhidiecezană în Sibiu, se află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Șaguna

Prețul: crud Lei 2—, broșat Lei 4—, plus porto postal Lei 2—.

In editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Prețul 20 Lei.

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copșa: 2:30, 10:40 14:35, 20:40.

2. Spre Vinț: 4:05, 18:35

3. Spre Râul-Vadului, Peatra-Olt, București: 2:54, 13:45, 19, (accelerat).

4. Spre Făgăraș: 5:05, 15:59.

5. Spre Cisnădie: 5:16, 9:30, 15.

6. Spre Agnita. Sgh.șoara: 17:45.

7. La Ocna, tren școlar: 6:20, 13:25.

II. Sosire: 1. Dela Copșa: 1:13, 9, 15:23, 18:50.

2. Dela Vinț: 10:20, 17:04.

3. Dela Râul-Vadului, Peatra Olt, București: 1:44, 12:20 (accelerat) 16:15.

4. Dela Făgăraș: 8:30, 14:13.

5. Dela Cisnădie: 7, 11:35, 20:03.

6. Dela Sgh.șoara: 8:50.

7. Dela Ocna, tren școlar: 7:30, 14:34.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.